אשר לה' לרבות יז[1] האימורין. והקשה רבינו אלחנן הא איצטריך קרא דאשר לה' למדרש הניתר לגוהרים מיצין עליו משום טומאה יט[2] (מנחות דף כה:) ויש לומר דשקולים ויבאו שניהם כאחד קרא: (וע"ע בתוס' מנחות כה: ד"ה ת"ל): **בוולדות** קדשים וקסבר בהווייתן הן קדושים. דאיסור אלב ואיסור מעילה בהדי הדדי קא אתו ואף על גב דבקדשים קנים ליכא מעילה עד לאחר זריקה כדתנן פ"ק דמעילה (דף ז:) מכ"מ איסורא מיהא איכא ואם תאמר הא איסור אלב קדיש ממעי אמו דהכי אמר ר' יוחנן פרק בהמה המקשה (חולין עה.) תנא אלב מבן ט' מי אלבו כאלב בהמה דאבדשים גרמי ולא אוירא ויש לומר דגהי דלא בעי אוירא דולד שיצא [3] לאוץ אלא מכל מקום בעינן אוירא דאלב שיצא האלב לאוץ וממעי אמו לא חייל:

הדרן עלך דם שחיטה

המביא אשם. יפלו דמיו לנדבה. [4] פירוש יציא בדמיו עולה והנסכים משל ציבור דמותרות אשם לקיץ המזבח ולכך יציא עולה [5]: **אם** משנשחט [6] הדם ישפך. לרבי מאיר אמי שפיר דחולין בעזרה נינהו אלא אפילו לרבנן דאמרי דעבדי מייה עולה נדבה היינו דוקא לדמיו אבל אי איכא גופיה מודו דזבח פסול הוא [7] מ"מ כיון דבשעת שחיטה לא היה ראוי לעולה שעדיין לא נודע לו לכך לא יקריבהו עולה אחר שחיטה: במפרש

דתניא [8] [1] אשר לה' לרבות [A] את האימורין ואימורין קאי עלייהו באיסור עולין וחלב קאי עלייהו באיסור כרת [9] וקאתי איסור טומאה חייל עליה תדע שכן הוא [2] דהא רבי סבירא ליה איסור חל על איסור (ואימא) וה"מ איסור חמור על איסור קל אבל איסור קל [3] (חל) על איסור (והוא איסור) חמור לא ובקדשים שמעינן ליה דאמר איסור קל על איסור חמור נמי חייל דהא איסור מעילה קל [4] הוא מיתה ואיסור קדשים איסור חמור כרת ואתי איסור מיתה חייל על איסור כרת [5] דתניא רבי אומר [2] כל חלב לה' לרבות [B] אימורי קדשים קלים למעילה ומעילה איסור מיתה וקא חייל על איסור חלב דאיסור כרת הוא ש"מ בקדשים גלי קרא [6] והא תניא ר"ש אומר אין פיגול בעולין ואין נותר בעולין אלא תנאי היא ואליבא דר"ש דאיכא דאמרי בקדשים איסור חל על איסור וא"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור ולמ"ד בקדשים נמי אין איסור חל על איסור [7] כל חלב לה' [8] מאי עביד ליה מוקים ליה בולדי קדשים [9] דקסברי [3] [10] ולדי קדשים בהווייתן יהו קדושים דתרוייהו בהדדי אתו:

הדרן עלך דם שחיטה

המביא [10] אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט יצא ויזרעה בעדר דברי [11] ר"מ וחכמים אומרים [12] ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ר"א אומר יקרב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר [13] אם משנשחט [14] נודע לו ישפך הדם והבשר יצא לבית השריפה נזרק הדם [15] [16] (והבשר קיים) יאכל ר' יוסי אומר אפילו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל [17] אשם ודאי אינו כן [18] עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר משנשחט הרי זה יקבר נזרק הדם הבשר יצא לבית השריפה שור הנסקל אינו כן [19] עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר משנסקל מותר בהנאה [20] עגלה ערופה אינו כן [21] עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר משנערפה תקבר במקומה שעל פפק באה מתחלה כיפרה פפקה והלכה לה: **גמ'** במאי פליגי ר"מ סבר כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה ורבנן סברי [22] מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדיש תנא בין שנודע לו שחטא ובין [23] נודע לו שלא חטא פליגי ר"מ ורבנן בנודע לו שחטא להודיעך כחו דר"מ דאע"ג דידע דחטא כיון דבעידנא דאפרשיה [24] [25] [לא ידע תצא ותרעה בעדר ובנודע לו שלא חטא להודיעך כחן דרבנן דאע"ג דלא חטא כיון דבעידנא דאפרשיה לא ידע] לבו נוקפו הוה הלכך גמר ומקדיש **א"ר ששת מודה ר"מ** לחכמים במפרש

וחלב. דאימורין קאי עליה בכרת: **הדע שכן.** דבקדשים איסור חל על איסור לדברי הכל: **הכא רבי סבירא ליה.** בעלמא איסור חל על איסור והכי מילי איסור חמור על הקל אבל קל על החמור לא ובקדשים שמעינן ליה דאפילו קל על החמור. והא דאיסור חמור [3] על הקל לא איתפרש לי היכא: **איסור מיפה.** קל הוא דאין מייצין על שגגתה חטאת: **לרבות אימורי קדשים קלים למעילה.** כדכתיב (ויקרא ג) כל חלב לה' (הוא) אלמא דחטאתה בשגגה מקדשי ה' [שם ה] קיימא בהו: **אין פיגול.** חל על העולין שהאוכל אימורי פיגול כגון כליות אינו חייב כרת. אלמא אפילו איסור חמור לא חייל אאיסור קל: [4] תנא דמתני' אליבא דרבי שמעון סבר איסור חל על איסור בקדשים: והאי תנא דסבר אין פיגול בעולין סבר בקדשים נמי אין איסור חל על איסור: ולהאי תנא דאין פיגול בעולין האי כל חלב לה' דמשמע דמעילה מיילא אאימורים אלמא איסור קל חל אאיסור חמור בקדשים מאי עביד ליה דבשלמא מאשר לה' לרבות אימורין לאיסור טומאה לא פרכינן דמלי לתרוצי דלאו רבי שמעון היא אלא רבנן דפליגי עליה דר' שמעון דאית להו בחולין איסור חל על איסור על ידי כולל כגון נבלה ביום"כ וטומאת הגוף נמי איסור כולל הוא מגו דמתסר בנשא אתסר נמי בחלב אלא האי קרא דמעילה דאמר דאיסור קל חל על איסור חמור [5] דלא לא פרכינן [6] דגרסינן בכפרק ג' (דף יד:): רק קדשיך [7] אלו הממונות אשר יהיה לך אלו הוולדות והיית דרשא דגבי טומאת הגוף דלעיל אשר לה' לרבות האימורים אית ליה ומוקי ליה לדרשא אחרינא בא"כ [8] לרבות את הלן ואת היולד:

הדרן עלך דם שחיטה

המביא אשם. [9] **יצא וירעה בעדר.** עם שאר לאנו כחולין גמורין: **וחל"ת כו'.** מפרש טעמא בגמ': **ישפך.** לאמה: **נביא השריפה.** דלף על גב דחולין שנשחטו בעזרה בקבורה [10] בעלמא האי בשריפה דהוי כזבח פסול: **נזרק הדם.** קודם שנודע לו: [11] **יאכל.** הבשר שהרי גמר כל הכפרה והוה ליה אשם תלוי וכשר שהרי על הספפ בא מתחלה ולכפר הספפ והלך: **יזרק.** הדם שכל העומד ליזרק כזרוק דמי [ב"ק עו:] וה"ל כנודע לו לאחר זריקת דם: **אינו כן.** בההוא לא פליגי רבנן דאם נודע לו עד שלא נשחט [12] יצא וירעה בעדר דטעמייהו דרבנן באשם תלוי כיון דלבו נוקפו גמר ומקדישו מספפ אבל אם ולאי דאמרו לו אכלת קדש ונודע שלא חטא דהוחמו העדים אי נמי כשבור קדש אכל ונמצא חולין איגלאי מילתא דהקדש טעות הוא דכי אקדשיה אדעתא דחטאת [13] הרי זה יקבר. בגמרא [כד:] מפרש מ"ש דהאי בשריפה והאי בקבורה: **נזרק הדם הבשר יצא לבית השריפה.** מפרש בגמרא [שם] תבערא מי ששנה זו לא שנה זו: **שור הנסקל אינו כן.** כאשם תלוי דהכא לא פליגי רבנן כי אם נודע דלא הרג יצא וירעה בעדר: **עגלה ערופה אינו כן.** כאשם תלוי לרבנן דאם עד שלא נערפה נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר: **כיפרה ספיקה.** בשעת עריפה שהרי עדיין ספק היה והלכה לה הלכך אמורה בהגאה ותקבר כדין כל העגלות הערופות: **גמ' שלנו נוקפו.** שמתירא מספק [14] החטא יז [15] שחטא ומייתי אבל חטאת כיון דהשתא איגלאי מילתא דבעידנא דאפרשיה לא הוה צריך לחטאת לאיתויי הילכך

חלבו אסור וכשגולד אסור חלבו ויש בו משום מעילה ולא הוי איסור קל על איסור אלא בהדדי אתו: **הדרן עלך דם שחיטה**

המביא אשם תלוי. על ספק חיוב חטאת ואח"כ נודע לו שלא חטא. כגון שהיו לפניו ב' חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואינו ידוע איזו אכל והפריש אשם תלוי ואח"כ נודע לו שלא חטא כגון שהוכרה חתיכה זו שנשתיירה שהיא של חלב אם עד שלא נשחט האשם נודע יצא וירעה בעדר עם שאר בהמה של חולין כלומר כיון דלא הוצרך לו הוי חולין: וחכ"א כיון שהופרש לא חולין ולא קודש אלא ירעה כו'. אם משנשחט נודע לו דהם ישפך לאמה והבשר יצא לבית השרפה כדין חולין שנשחטו בעזרה: נזרק הדם ואח"כ נודע לו הבשר יאכל בתורת קדשים הואיל ונזרק הדם: ר' מאיר סבר כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה. כלומר כשהפרישו לא הפרישו על דעת [שלא] יהא צריך לו אלא כסבור היה שצריך לו וכיון שנודע לו עד שלא נשחט שלא חטא נתגלה הדבר למפרע שלא היה צריך לו בשעת הפרשתו הילכך הוי חולין ויצא בעדר: ורבנן סברי כשהפרישו תחלה מתוך שלבו נוקפו. שהיה מתפחד שמא חטא וגמר והקדישו לאלתר הילכך כשנודע לו שלא חטא הואיל והיה מוקדש אפילו מספק (הילכך) ירעה עד שיסתאב: בנודע לו שחטא להודיעך כחו דר' מאיר דאע"ג דידע דחטא. וסד"א איגלאי מילתא למפרע דצריך ליה ולהוי קדוש קמ"ל דלא דכיון דבעידנא דאפרשיה לא היה צריך ליה דלא ידע דודאי דחטא דחטא הילכך לא הוי מקדיש לאלתר לגמרי אלא השתא כיון דנודע לו שחטא קודם שנשחט יביא חטאת והאשם יצא לחולין וירעה בעדר ופליגי אפי' בנודע לו שלא חטא להודיעך כוחן דרבנן דאע"ג דנודע לו עד שלא נשחט שלא חטא

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פי"ט מהל' פסח"מ הלכה יח:
מא ב מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה ח:
מב ג מיי' פ"ד מהל' תמורה הלכה ג ומ"ש בלח"מ ד:
א ד ה מיי' פ"ד מהל' (מאכלות אסורות הל' כב) [ופסה"מ הל' יט]:
ב ו מיי' שם הל' כ:
ג ז מיי' (פי"א מהל' מקו' ממון הלכה ט) [פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה כב]:
ד ח מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ח:
ה ט מיי' פ"ד מהלכות פסח"מ הלכה יט:

מוסף רש"י

אשר לה'. והנפש אשר תאכל מבשר זבח השלמים אשר לה' (בבחים לז:) קרא יתירא הוא דה"ל למכתב מזבח השלמים ווומאתו עליו, וכתיב אשר לה' לרבות אף בשר הקרב לה' שאם אכלו בטומאתה עונש כרת (פסחים כד:). **כל חלב לה'.** בקדשים קלים כתיב, ולהכי כתיב כהו לה' למעמא דקדשי ה' קרינא ביה לענין מעילה (חולין קיז:). **בהווייתן יהו קדושים.** ביציאתן (חולין צ:) כשבלדים הן קדושים ולא כמעי אמן (מנחות פב. מכתי', וכעי"ז תמורה כה.) ולהכי נקט לשון בהווייתן, משום דאם דולדות קדשים קדושים נפקא לן בפ"ק דכמורות מיהו לך, לכתיב רק קדשיך אלו הממונות, אשר יהיו לך אלו הולדות (מנחות שם וכעי"ז זבחים קיד.).

הדרן עלך דם שחיטה

עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר. כשאר חולין (סוטה מז. חולין פב.) ולהאי תנא לית ליה הא דלמתיבו בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לגמל לאיזו אוסרתה (סוטה שם).

שיטה מקובצת

א) וקאתי איסור טומאה וכו'. וליכא למדחי דהכא מיירי [דקדמה] טומאת הגוף להקדש כדאיתא בפ' גיד הנשה (דף קנ ע"ב) אם נטמא הגוף קודם דחייב משום טומאה אף כי נטמא הבשר דלא דמי דהכא כיון דאקדיש בהבמה חל איסור זרות ואיסור טומאה לא חייל עד לאחר זריקה ואז איסור דזרות חל כבר אבל התם דטומאת הגוף לא חייל עד לאחר זריקה ועדיין לא נטמאת הבשר כשנטמא הגוף הוא דחמיר וחל טומאה אהיתר ואם נטמא הבשר כבר דאסורה לא חייל טומאת הגוף דאסורה ועומדת. תוס': ב) דהא ר' סבירא ליה איסור חל על איסור (תיבת ואימא נמחק) וה"מ איסור חמור על איסור קל כו' פרש"י ולא איתפרש היכא ובפירושי אשכנז פ' דאיכא בריתא בפ' עשרה יוחסין (דף עז ע"ב) דתניא כה"ג שבא על אחותו אלמנה אינו חייב משום אלמנה דמוקי לה כרבנן דר"ש דסברי איסור חל על איסור וה"מ חמור על קל קל על חמור לא ומסתמא רבי לא פליג על ההיא בריתא דהא לא אשכחן שום תנא דאית ליה איסור קל חל על איסור חמור באיסור כולל והא דקאמר בפ' גיד הנשה (דף קפ ע"ב) מאן האי תנא דאיסור כולל (באיסור חמור) איסור חל על איסור] ליה ליה [איסור כולל] באיסור חמור אית ליה ומייתי ר' יוסי הגלילי ומשמע דרבנן פליגי עליה י"ל הא דפליגי רבנן עליה לאו משום דסברי דאיסור קל חל על [איסור חמור] באיסור כולל אלא משום דסברי דטומאת בשר וטומאת קודש שוין נינהו ויחולו זה על זה. תוס' הרא"ש ז"ל וכן בתוס' כת"י: ג) אבל איסור קל על איסור חמור לא השאר נמחק ול"ש: ד) קל מיתה וקדשים ועל תיבת הוא ועל תיבת ואיסור נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד הוא יתר וראוי למחקו: ה) מאי עביד ליה. וא"ת אמאי לא פריך אשר לה' מאי עביד ליה דת"כ לרבות הלן והיוצא דאיסור טומאה חייל עליה ואין זה איסור חל על איסור דנטמא הגוף וחל על הבשר שהוא היתר לאחר יציאת הבשר ואלינה דחייבין עליה משום טומאה ודאי לן ויוצא לא חייל עליה להתחייב הטמא שאכלה [בהם] ולא דמי לאימורים דאסורים משום זרות ולא מצי חייל טומאת הגוף עלייהו וקשה למורי הא דאמר ר"ש זבחים (דף מו ע"ב) ג' כריתות בשלמים למה אחד לדברים שאינם נאכלין ופרכינן לר"ש דאמר כו' והשתא לר"ש דאמר לעיל דבקדשים אין איסור חל על איסור לא אתי איסור טומאה וחייל אפרים הנשרפין דאיכא לא תעשה על אכילתן וא"כ ההוא קרא למה לי ושמא י"ל דנפקא מינה לקטן טמא שהגדיל דחלו אהדדי טומאה ואיסור דפרים הנשרפים ולכך איצטריך לדידיה וה"ה דהוי מצי לשנויי הכי גבי כל חלב ועדיפא מיניה קא משני: ו) קדשים וקסבר (אות ד' י' נמחק) ולדי קדשים בהוייתן הן קדושים. תוס' כתובות (דף סד) ותוס' נדה (דף מא ע"ב): ז) דברי. תוס' לעיל (דף יח ע"ב): ח) אם משנשחט נודע לו דהם ישפך מספקא לן אי אתיא כו' אליעזר: ט) הדם הבשר יאכל אות ו' ותיבת קיים נמחק: י) ובין שנודע לו: יא) דאפרשיה לא הוה צריך ליה הילכך לא הוה מקדיש נודע לו שלא חטא להודיעך כחו דרבנן דאע"ג דידע דלא חטא כיון דבעידנא דאפרשיה לבו: יב) חמור חל על: יג) מה"ד וקסבר ואות ד' נמחק: יד) אשם תלוי על ספק הס"ד ומה"ד עד שלא נודע לו בגמרא מפרש לה הס"ד ומה"ד יצא: טו) מה"ד הבשר יאכל שהרי: טו) נשחט דיצא וירעה: יז) החטא הנודע לו שחטא: יח) האימורין. תוס' מנחות (דף כה ע"כ): יט) טומאה וכת"כ דריש לרבות הלן והיוצא: כ) שיצא הולד לחוץ מ"מ בעינן אוירא דחלב שיצא החלב לחוץ ובמעי אמו לא חייל: כא) לנדבה ויביא בדמיו עולה לא קתני דאז הוה משמע שיביא נסכים משלו אלא לנדבה קתני פירוש: כב) עולה דהייני לקיץ המזבח ונסכים קרבים משל צבור. הרא"ש: כג) משנשחט נודע לו הדם: כד) הוא ולא מתכשרה א"נ:

מסורת הש"ס

א) [פסחים כה. לו. זבחים לו:]. ב) חולין קיז. תמורה לב: מעילה טו., ג) [עי' תוס' זבחים מה: ד"ה אבל העופות], ד) [זבחים נח. חולין ל. וש"נ], ה) מנחות קב. [תמורה לד.], ו) [במקום שבמנחות ליתא ע"שם], ז) [לקמן סה. סוטה מז. חולין פב.], ח) גי' רש"ק, ט) [דבריה יב.], י) [לו סוף פרק יג.], כ) כדאיתא בתמורה לג:, ל) בפ"ק, דחטאת, מ) כ"ש הוא זה דיבור אחר ומתקן תיבת אבל [ועי' יעב"ץ].

תורה אור השלם

1. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיְיָ וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז כ
2. וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל חֵלֶב לַיְיָ: ויקרא ג טז

הגהות הב"ח

(א) במשנה איט כן אם עד כ"ל בכל המסכה: (ב) רש"י ד"ה אין פיגול וכו' על הס"ד ואח"כ מ"ש תנאי היא תנא דמתני': (ג) ד"ה מוקי ליה וכו' והויה ליצנא דקנא. נ"ב ר"ל מאי דאמר בגמרא לרבות גולמי קדשים ולא אמר באימורי ולדי קדשים משום דאמר דהויה ליצנא דקנא דאמרינן מיימיה ולדות קדשים הוא וממילא יציאן דאימורים וק"ל: (ד) בא"ד קדשים והא דגרסינן: (ה) ד"ה שלנו וכו' אחטא הס"ד ואח"כ מ"ש נודע לו שחטא ומייתי חטאת הס"ד ואח"כ מ"ש אין בדבעידן דאפרשיה כו' כיון דהשתא וכו' לאתויי הילכך כו' הס"ד ואח"כ מ"ש לאחריות אבל מספקא לא אמרינן אקדשים לאחריות אשם:

גליון הש"ס

גמ' והא תניא ר"ש אומר. עי' זבחים דף מס ע"א תוס' ד"ה והשותקן. ושם ע"ב תוס' ד"ה אבל הצעים:

רבינו גרשום

רחמנא דאתי איסור חל על איסור: דתניא והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' ותומאתו עליו לרבות את האימורין אע"ג דלאו ניהו דאימורין קאי עליהו באיסור עולין וחלב באיסור כרת ואתי איסור טומאה וחייל עלייהו: דהא ר' דסביראב ליה במסכת קידושין דאיסור חל על איסור הני מילי כו'. איסור כרת חמור מאיסור מיתה וחייל על איסור כרת. למאי נפקא מינה כדאמרינן התם לקוברו בין רשעים גמורים: דאיכא דאמר בקדשים איסור חל על איסור הא דתנא ר' כל חלב לה' לרבות כו': מאי עביד ליה מוקים ליה בולדי קדשים וקסברי וולדי קדשים בהוייתן. כשנולדין הן קדושין דתרוייהו איסור חלב ואיסור מעילה בהדי הדדי אתו דעד שהן במעי אימן שליל אין

במפריש שני אשמות לאחריות. אית ספרים דגרסי ונתכפר בחד מהן ואינו צריך לאפילו שניהם עדיין מיהם אם נודע לו שלא חטא לו מטא לו מטא ידעו עד שיתמלאו: **אם** עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר בו' מאי חזית ובו'. ואם תתמר מאי פריך הא אמרינן סנהדרין (דף טו.) כמיתת בעלים כך מיתת השור וכיון דאין הבעלים נהרגים בעדות מוכחשת השור לא יהרג ואי לאוסרו בהנאה בלא עדות אחרונים נמי אינו אסור בהנאה לפירוש ר"ת שמפרש בעלמא קדושין (דף מ:) דשור הנסקל אינו אסור ממיים בהנאה עד לאחר יז שיגמר דינו שישחט ויש לומר דמייתי ליה משום סיפא דקתני משנסקל מותר בהנאה יח אמאי ליים לקמאי לאוסרו בהנאה אלא לאו בעדי זוממי כו' אבל לא מצי למיפרך מפשטיה דמתניתין דתני ובשור הנסקל אינו כן הלייטו על פי עדים ולכאורה באשם תלוי על פי עדים וקשה לרב יהודה איכא למימר דמתני' מיירי בעדי הכחשה כלומר שהוכחשו העדים שמביא על פיהם אשם דבהמה לא שמיך אעדים שיבאו אחרי הלאשונים להכחישן אבל רב יהודה מיירי שהחמו העדים ואעדים שמיך בהזמה ולכך צריך להש"ס למידק כדלייק ה"ד אילימא דאתו בי תרי ואמרי הרג כו'. מ"ר:

דאמרו לו נרבע שורו. מכאן קשה לפירוש רבינו אפריים שהיה אומר רובע ונרבע אינו אסור בהנאה דלא גמרינן ליה משור הנסקל יט ומנין ליה שהרי צריך קרא גבי רובע ונרבע בכ"ג ולא גמרינן ליה משור הנסקל והכא משמע דאסור בהנאה מדקאמר כל הממחזיק בו זכה בו ויש לייאש דודאי מותר בהנאה והא דקאמר הכא כל הממחזיק בו זכה בו דמשמע דאפקריה משום שהוא אסור בהנאה לאו הכי פירושו אלא זכה בו בדמי השור במה שהוא בחייו יותר מאחר מיתה דלא אפקריה רק שיעשה לו מיתת בית דין אבל לא מדמי הנאה אבל קשה מהשיל דשילהי הלים מקדש (קדושין מז.) קאמר הש"ס לא מצינו בעלי חיים נאסרים ופריך והרי רובע ונרבע דמחיים ועוד דבתוספתא [דב"ק פ"ד] איכא בהדיא נרבע אסור בהנאה: אלמא

במפריש [א] שני אשמות [ב] לאחריות ונתכפר באחת מהן דשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה מאי טעמא ע"כ לא [ג] [ד] פליגי ר"מ עליהון דרבנן אלא משום דלא גלי דעתיה דלבו נוקפו [ה] אבל הכא מכדי חד הוא דאיבעי ליה לאפרושי מ"ט אפריש תרי דסבר אי מירכם חדא מיכפרנא באידך חבריה וכיון דגלי דעתיה דלבו נוקפו היה הואיל וכך [ו] היה גמר והקדישו אמר רב יהודה אמר רב מודים חכמים לר"מ באשם תלוי [ז] שהחזמו עדיו דיצא וירעה בעדר מ"ט עד כאן לא פליגי רבנן עליה [ח] אלא היכא דאפרשיה ע"פ עצמו ואמרינן לבו נוקפו אבל היכא דע"פ עדים אפרשיה לא הוה סמוך עילוי דעדים דסבר דלמא אתו אחרים ומזמי להו מתיב [ט] רבא שור הנסקל אינו כן אם עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר ה"ד אילימא דאתו בי תרי אמרי הרג ובי תרי אמרי לא הרג מאי חזית דציית לבתראי ציית להו לקמאי אלא לאו בעדי הזמה ודכוותיה גבי אשם תלוי בעדי הזמה ופליגי א"ל אביי ודלמא שור הנסקל [י] ה"ד כגון שבא הרוג ברגליו [יא] ודכוותיה גבי אשם תלוי כגון דהוכרה חתיכה אבל היכא דאפרשיה לאשם תלוי ע"פ עדים לא בפלוגתא אשם תלוי שהוזמו עדיו רבי אלעזר [יב] אומר הרי היא כמנחת קנאות דתניא [יג] נמצאו עדיה זוממין מנחתה תצא לחולין רבי יוחנן אמר ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ורבי יוחנן נדמייה למנחת קנאות לא דמי מנחת קנאות לא לכפרה קאתייא אלא לברר עון אבל אשם תלוי דלכפרה אתי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדישו אמר רבי כרוספדאי [יד] אמר ר' יוחנן [טו] שור הנסקל שהוזמו עדיו כל המחזיק בו זכה בו אמר רבא מסתברא טעמא דרבי יוחנן כגון דאמרי ליה נרבע שורו אבל אמרו [טז] רבע שורו הוא בעצמו מידע ידיע דלא רבע ולא מפקר ליה וטרח ומייתי עדים ומאי שנא מהא דאמר רבה בר איתי אמר ר"ל [יז] עיר הנדחת שהוזמו עדיה כל המחזיק בה [יח] זכה בה עיר הנדחת דרבים נינהו כל חד אמר בדעתיה אנא לא חטאי אחרינא חטא ומפקר ממוניה אבל הכא דבדידיה תליא מילתא הוא בעצמו מידע ידע דלא רבע ולא מפקר ליה וטרח ומייתי עדים אמר ר"ל [יט] הנותן מתנה לחבירו ואמר הלה אי אפשי בה כל המחזיק בה זכה בה ומ"ש מהא דאמר רבה בר (א) [כ] אבוה אמר רב ששת ואמרי לה א"ר אבהו אמר רב ששת [כא] [כב] מקבל מתנה שאמר לאחר שבאת מתנה לידו מתנה זו תיבטל מבוטלת אי אפשי בה דבריו קיימין בטילה [היא] אינה מתנה לא אמר כלום מאי

המחזיק בו זכה בו: מיסתברא טעמיה דר' יוחנן. דאפקריה וכל המחזיק בו זכה בו כגון דאמרו לו נרבע שורו באיניש דעלמא אבל אמרו לו כו': וטרח ומייתי עדים. ומזים להן: מאי שנא. מעיר הנדחת שנכסי צדיקים שבתוכה אבד ומפקרי להו אע"ג דידעי בנפשייהו דלא חטאו וקתני הוזמו עדיה כל המחזיק בהן זכה בהן. שאני עיר הנדחת דרבים נינהו כו': הנותן מתנה לחברו ואמר הלה אי אפשי בה כל המחזיק בה זכה בה. דמשעה שנתן זה מתנה הוציאה מרשותו וכי אמר הלה אי אפשי בה הויא הפקר: מקבל מתנה שאמר מאחר שבאת מתנה לידי ואמר מתנה זו תבטל. כלומר שאינו רוצה שתהא מקויימת או אמר מבוטלת שלא יהא בה ממש לא אמר כלום ואין אחר יכול להחזיק בה ואינה חוזרת נמי לבעליה שמאחר המתנה עשוייה כתיקון וקבלה לא אמר כלום ולא נסתלק ממנה. אבל בשעת שבאת לידו אמר אי אפשי בה או בטילה היא דבריו קיימין שהרי עוקר הוא המתנה מתחלתה ולא זכה המחזיק בה:

אמרינן מספיקא לא אקדשיה: **לאחריות**. שאם יאכל האחד יקריב לחטיריו: **מכדי חד ה"ל לאפרושי**. כלומר הא ידעינן דגלי דעתיה דלבו נוקפו דלא ה"ל לאפרושי אלא חד והוא הפריש תרי: **באשם תלוי שהוזמו עדיו**. שאמרו לו שניים לאכלת ספק חלב בשוגג והפריש אשם תלוי על פיהם ובאו עדים אחרים והזימום ואמרו הלא אותו היום עמנו הייתם לא סמך מעדים הא יודע בעצמו שלא אכל וסבר מיימינא סהדי ומזמי להו ויצא אשמו לחולין: **אלא לאו בעדי הזמה**. (ג) בשור הנסקל דמודים חכמים לר' מאיר דאינו יג באשם תלוי משום דליכא למימר לבו נוקפו הילכך יצא וירעה בעדר: **והדווסיה**. הא דפליג (ד) באשם תלוי בעדי הזמה פליגי דלף על גב דהזמו עדים אמרי רבנן דקדוש הוא דלבו נוקפו: **דלמא שור הנסקל**. דנודע שלא הרג יד והיכי דמי כגון שבא הרוג אותו הים שאמרו עליו ששור זה הרגו בא לפנינו ברגליו בריא ושלם בהא מודו רבנן דיצא השור וירעה בעדר: **ודכוותיה פליגי באשם דהוכרה חתיכה**. הנותרת ונמצא שהיא חלב ואותה שאכל היתה שומן בהיא פליגי רבנן ואמרי דקדוש הוא דאמרי' מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדישו: **אבל**. גבי עדים דאיכא למימר לא נקפו לבו דסבר מיימינא סהדי וזממי להו בהיא לא פליגי רבנן: **בפלוגתא**. כי היכי דפליגי טו רבא ורב יהודה לעיל דאמר מודין חכמים באשם תלוי שהוזמו עדיו ופליג עליה טז רבא ואומתיה שור הנסקל ה"ג פליגי רבי יוחנן ור"ל (ה): **מנחת קנאות**. מנחת סוטה: **נמצאו עדיה זוממין**. אומן שאמרו שנסתרה עם האיש: **לברר עון**. אם אמת אם שקר: **והוזמו עדיו**. לאחר שנגמר דינו ליסקל: **זכה בו**. דהפקר הוא משנגמר דינו: **נרבע שורו**. וגמרו דינו בסקילה על פיהם ודאי מסתמא אפקריה מייני דסבר עדי אמת הן הילכך הפקר הוא: **וטרח ומייתי עדים**. להזימם: **עיר הנדחת בו'**. ואף על גב דכל חד וחד ידע שלא חטא ומיכא למימר ממוניה הוא ולא אפקריה ומיזמתא לרבא: **אחריני חטאו**. ומאמרי' בחלק (סנהדרין דף קיא:) לדיקים שבעיר הנדחת יוצאין ממנה ערומין וממונם אבד: **ואמר הלה**. מקבל: **כל המחזיק בה זכה**. דהפקר היא: **מקבל מתנה**. שטר מתנת קרקע שאמר המקבל לאחר שבא שטר המתנה לידו: ה"ג **מבוטלת אי אפשי בה דבריו קיימין** ה"ג לה בהשולא גט יח). וטעמא מפרש התם משום דמבוטלת אי אפשי בה להבא משמע והוא כבר קבלה לפיכך לא אמר כלום ואם יש עליו בעל חוב גובה אותה הימנו. ומהא ליכא לאותויה לר"ל דכי אמר ר"ל במתנת מטלטלין דכיון דאתי לידיה והפקירה הויא הפקר אבל זה לא הפקיר את השדה אלא אינו חפץ שתהא המתנה קיימת. אלא סיפא תמיה לן אדר"ל דקתני בטילה היא אינה מתנה דבריו קיימין דלשעבר משמע והכי קאמר כשקבלתיה לאו לשם מתנה קיבלתיה והודאת בעל דין כמאה עדים לפיכך דבריו קיימין:

מסורת הש"ס

(א) ל"ל פליג. (ב) [סוטה ו:], (ג) (ב"ב קלז:), (ד) [ל"ל אינו וע' תוס' בגיטין לב. ד"ה וכאמר], (ה) גיטין לב. [ע"ש וע' תוס' מנחות מח: ד"ה ואיכא דאמרי], (ו) ל"ל דפליג, (ז) ל"ל וי"ל, (ח) [גיטין לב.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומאי שנא מהא דאמר רבה בר איבו אמר רב ששת ואמרי לה אמר רבה בר אבהו מקבל מתנה כל"ל ותיבות אמר ר' אבהו אמר רב ששת ממקח: (ב) רש"י ד"ה אלא וכו' ובשור הנסקל הוא דמודים:

גליון הש"ס

גמ' ח"ד בגון שבא הרוג. ב"ק דף עד ע"ב: שם א"ר יוחנן שור הנסקל. פירושלמי פ"ז דב"ק הלכה ח פליגי מה ר"י ור"ל:

מוסף רש"י

נמצאו עדיה זוממין. עדי סתירתה שעל דייסה בחלה לבך, מנחתה תצא לחולין. לא קדושה פה ולא קדושה כלי ואין קדושה מעלין בה (גי' רש"ל ולא קדושה כלי מועלת בה) דבעשות הוה (סוטה ו:). אי אפשי בה כל המחזיק בה זכה בה. והיתן עצמו לא יחזור בו שהרי סילק עצמו (רשב"ם ב"ב קלח. עי"ש).

שיטה מקובצת

(א) אשמות תלוין לאחריות: (ב) לא פליג ר"מ עליהון דרבנן: (ג) נוקפו הא הכא בלי דעתו דלבו נוקפו מכדי חד הוא דאיתבעי ליה: (ד) תיבת היה נמחק: (ה) שהוזמו עדיו דוקא הוזמו אבל הוכחשו או שאבדה החתיכה לא. תוס': (ו) עליה דר"מ אלא היכא כו' עצמו דאמרינן לבו: (ז) רבה שור אות א' נמחק: (ח) דכוותיה גבי אשם תלוי כגון דהוכרה חתיכה וכ"מ אפילו הוכרה עד פי עדים כיון דלא הוזמו העדים פליגי רבנן ואמרי דירעה עד שיסתאב דומיא דשור הנסקל דאיירי בעדים וא"כ האי דקאמר אבל היכי דאפרשיה ע"פ עדים לא. רוצה לומר והוזמו דאז ודאי לא הוי סמוך עליהו דדלמא אתו אחרינא וזממי להו אבל אם הוכחשו ולא הוכרה החתיכה אפי' אם הביא ע"פ עדים פליגי רבנן: (ט) אלעזר. גליון בס"י כתוב ר"ל אמר וכן גריס רש"י ד"ל: (י) אמרו לו רבע הוא שורו: (יא) המחזיק בה. עיין בתוס' זבחים (דף עא ע"ב): (יב) עי' בחדושין: (יג) דאינו כאשם תלוי: (יד) הרג היכי דמי אות ר' נמחק: (טו) דפליגי רבה ורב אות א' נמחק: (טז) עליה רבה ואוחביה משור הנסקל: (יז) שנגמר דינו ונשחט וי"ל. גליון והר"מ פי' דפריך מטעם דירעה משמע דמותר לשוחטו ושור הנסקל אסור לשוחטו משעת גמר דין דהנאה דמחיים דוקא דשרי אפילו לר"ת וכן ברש"י: (יח) אמאי נציית לקמאי הוא דבור בפני עצמו: (יט) הנסקל שהרי בס"ק דסנהדרין מצריך קרא גבי רובע ונרבע שמיתתו בכ"ג:

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה כח:
ז ב מיי' פ"ד מהל' טוטס הל' טו:
ח ג מיי' פי"ח מהל' מזק ממון הל' יב:
ט ד מיי' פ"ד מהל' ע"ז הל' ח:
י ה ו מיי' פ"ד מהל' זכיה הל"ח טוס"ע מ"מ סי' רמה ס"י וסס"ע וע"ש:

רבינו גרשום

וסד"א איגלאי מילתא למפרע דלא אקדשיה אפי' הכי קסברי רבנן הקדיש דבין דלבו נוקפו גמר והקדישו והילכך ירעה עד שיסתאב: ונתכפר באחת מהן. ואח"כ נודע לו שלא חטא חטא מודה ר' מאיר דשני ירעה עד שיסתאב דעד כאן לא פליג ר' מאיר (באשם תלוי אחד) עליהו דרבנן דירעה בעדר אלא [באשם תלוי אחד] משום (דקסבר) דלא גלי דעתיה דלבו נוקפו אלא קסבר כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה אבל היכא דמפריש ב' אשמות לאחריות מודי ר' מאיר דגלי דעתיה דלבו נוקפו דמיכדי חד כו': באשם תלוי שהוזמו עדיו. כגון שבאו ב' עדים ואמרו לו אכלת ספק חלב והפריש אשם תלוי וקודם שנשחט באו ב' אחרים והזימום ואמרו להם היאך אתם מעידין באיש פלוני שאכל ספק חלב והלא אותו יום עמנו הייתם במקום פלוני ומודין חכמים דיצא וירעה בעדר ב"מ כו': דסבר דילמא אתו. עדים אחרינו ומזימין להני ולא גמר והקדישו: שור הנסקל אינו כן. מתניתין היא אלא אם עד שלא נסקל באו עדים יצא וירעה בעדר: היכי דמי אילימא דאתו בי תרי ואמרי הרג. זה שור את הנפש ואתו בי תרי ואמרי לא הרג דקא מכחשי להו מאי חזית כו': אלא לאו בעדי הזמה. דקא מזמי הני בתראי להני בתראי והלא במקום פלוני עמנו הייתם והכא מודו דיצא וירעה בעדר דכוותה גבי אשם תלוי מיירי נמי בעדי הזמה ומאי אינו כן דהכא פליגי ובשור הנסקל לא פליגי וקשיא לרב יהודה אמר רב דאמר דמודו חכמים לרבי מאיר באשם תלוי שהוזמו עדיו והכא דייקינן דפליגי: א"ל אביי לא קשיא דלמא שור הנסקל. דקא מודו דיצא וירעה בעדר: כגון שבא הרוג. שהיו אומרי' שהרגו השור בא ברגל הילכך צייתינן לבתראי אע"ג דלא מזמנן להו דכוותיה גבי אשם לא מיירי בהזמה אלא בהכחשה וכגון שהוכרה חתיכה שנשתייירה דחלב היא ובהכי פליגי דר' מאיר סבר כיון דלא צריך ליה לא אקדשיה ורבנן סברי מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדישו אבל היכא דאפרשיה לאשם תלוי ע"פ עדים והזמו לא פליגי אלא מודים חכמים לר' מאיר דיצא וירעה בעדר: ובפלוגתא דרב ורבה פליגי הני תנאי דר' אלעזר סבירא ליה כרב יהודה אמר רב ור' יוחנן כרבה: ור' יוחנן נדמייה לאשם תלוי למנחת קנאות. דיצא לחולין: לא דמי מנחת קנאות לאו לכפרה אתי אלא (לברר) [לברר] עון להכשיר הדבר שיהו המים בודקין אותה להכי מייתי מנחה אבל אשם תלוי דלכפרה אתי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדישו דילכך קסבר ירעה עד שיסתאב וימכר כו': שור הנסקל שהחמו עדיו כל המחזיק בו זכה בו. דמשעה שהעידוהו תחילה שנרבע או הרג את הנפש הפקירוהו בעליו וכי הוזמו כל

אלמא חולין שנשחטו בעזרה בשריפה ורמינהי אשם ודאי אינו כן.

פירש ר"י דלרבנן לא פריך שהרי אשם תלוי אף כי נודע לו קודם שחיטה אינו חולין אלא קדום לדמיו ואם כן לאחר שחיטה פשיטא דבשריפה הוי ואמאי קרי ליה חולין בעזרה אלא לר' מאיר דוקא פריך דאמר אף אשם תלוי כי נודע לו קודם שחיטה ירעה בעדר עם שאר לאנו דחולין גמורין הוי ואפילו הכי קאמר הכשר יצא לבית השריפה וניתא דקרי ליה חולין בעזרה ולכך פריך שפיר ומשני [14] תברא כו' אמר רבה אידי ואידי לר' מאיר אמי שפיר והא דקאמר גבי ודאי יקבר משום דחולין גמורים הוי שהרי הפרישו על הודאי וכי איגלאי מילתא שטעה חולין הוי אבל אשם תלוי לא הפרישו אלא על הספק ואף על גב דרבי מאיר לית ליה לבו נוקפו וגמר ומקדישו הייו דוקא קודם שחיטה אבל לאחר שחיטה גמר בלבו ומקדישו ולכך בשריפה:

רב אשי אמר לא קשיא. [15] דישא משום דמיחזי כזבח פסול [16] דהיכא דזרק נראה כזבח פסול ולכך ישרף אבל רישא דמשנשחט ולא זרק עדיין יקבר דכיון דלא זרק לא נראה כזבח פסול אבל אשם תלוי דבא על הספק גם לפני זריקה ישרף דמיחזי יותר כזבח פסול: **קסבר** רבי יוסי כלי שרת מקדשין **הפסול** בתחלה ליקרב. ואם תאמר דבפ' המזבח מקדש (זבחים פז.) דעי ר' שמעון בן לקיש מרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו לכתחלה ופשט ליה אין מקדשין וניתא דלא כר' יוסי ור"ל דבעלמא בשאר פסולין אית ליה אין מקדשין והכא שאני דאין זה פסול כל כך שהיה תחלתו קרבן ובא על נקיפת לב ואינו חולין ועדיין שם אשם עליו ורבנן דאמרי יפסף לא קשיא [17] דר"ל דכי נמי בעלמא מקדשי ה"מ משום דהוו קדשים אך אירע בהן פסול אבל הכא דבעלמא שהיה חולין אין כלי שרת מקדשים [18] קדשים פסולין: אמאי

מאי לאו דבריו קיימין [19] והדדא למרה. אלמא היכא דאתנו דבריו הדדא למרה: **לא דבריו קיימין ולא קני לה ולמרה נמי לא הדדא לו'.** והוא הדין דהוה נמי מצי למתוקי לא דמי דדר"ל דהכא דכיון דאמר לא לשם מתנה קיבלתיה הוא למרה דכי יהיב אינש מתנה אדעתיה דמקבלי לה מיניה ואי לא מקבלי לאו מתנה היא אבל דר"ל לאחר שקבלה בתורת מתנה הפקירה והכי מתרלינן לקמן בשמעתין (1) קשיא אמריתי ומיהו [2] בקשיא קמייתא דחייש כי האי גוונא ולקמן דלא מצי לדחוייה שייה הכי: **האומר לחבירו.** שהיה שותף עמו בשדה זו: **דין ודברים אין לי על שדה זו לא אמר כלום.** ולא אבד זכותו: **וקפני לא אמר כלום.** דאי אפשי בה לאו לשון הפקר ולא לשון מתנה הוא תיובתא דר"ל [3] ורב ששת דאמרו דבריו קיימין: **מדין ודברים סילק נפשיה.** ובהכי עסקינן דאמר כל הלשונות הללו ביאבד הילכך אמרינן כולהו (1) [4] מדין ודברים קיימו וה"ק לא אדין ולא אדבר על שדה זו עם שום אדם כי מוחזקת [5] שלי היא ואין לי עסק בה עם שום אדם בדין ודברים וידי מסולקות הימנה בדין ודברים: **הלוקח נכסיו.** שביב מרע. בפרק שני דשחיטת חולין (דף לט:) מוקמינן פלוגתא בזביחה לו שטר מתנה על ידי אחר ושתק ולבסוף לוות רבנן סברי מדאישתיק מינה ניחא ליה וקנאה והשתא הוא דהדר ביה ור"ש סבר הוכיח סופו על תחלתו שלא נתרלה בתחלה: **בשלמא.** מדר"ש לא קשיא לר"ל דכיון דאית ליה הוכיח סופו על תחלתו לא יאמר מיד הראשון כי יהיב אינש מתנה כו' אבל לר"ל משקנאה הפקירה: **אלא נפ"ק.** קשיא לר"ל כיון דלית ליה הוכיח סופו וקנאו שני אי אמרת אי אפשי לשון הפקר הוא הא כי אמר שני אי אפשי בהן כל הממחזיק בהן זכה כדר"ל וקנו עצמן בני חורין מן הפקר דהפקר מינהו ואיתתא דאבלי עבדים זרים תרומה אלא לאו מדאבלי בתרומה שמע מינה לא אמר שני כלום דלאו לשון הפקר הוא ותיובתא דר"ל [6] ורב ששת דאמרו דבריו קיימים והוי הפקר ולא לאירות דהא זוכה בעצמו מהפקירא: **נביא הספק.** דקנא איסורא בעיא אי עשה אי לאו אי כרת: [7] **(אלא) אשם ודאי.** מסתמא לא אקדשיה אי הוה ידע דלא צריך ליה הילכך הקדש טעות הוא אבל אשם תלוי הא ספק הוא ליה והוה סבור דשמא לא חטא ואפ"ה אקדשיה הילכך גלי לדעתיה דלבו נוקפו וגמר והקדישו ולא הוי חולין שנשחטו בעזרה אלא כשאר קדשים שאירע בהן פסול וכשרפה כדאמרינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד.): ה"ג **רב אשי אמר משום דמיחזי כזבח פסול.** [8] ומשום ולאי קא מתרץ רב אשי [9] דמיחזי שלאחר זריקה אירע בו פסול ואתי למימר קדשים שנפסלו נקבריס: **ה"ל ידיעה.** ורחמנא אמר ולא ידע [ויקרא ה] הוא דמביא אשם תלוי הא אי ידע לא: [10] **סליחה.** זריקה היינו עיקר כפרה דכתיב (ויקרא יז) ואני נתתיו לכם על המזבח וגו': **כל העומד ליזרק כזרוק דמי.** בב"ק בפרק מרובה (דף עו:): **הא אינו עומד ליזרק.** דהא לא חטא וקודם זריקה שלא מילתא למפרע דאינו עומד ליזרק: **כלי שרת.** כגון הכא דנתקבל הדם בכלי שרת:

מאי לאו דבריו קיימין [19] דהדדא למרה לא דבריו קיימין [20] והוא נמי לא קני לה וכל המחזיק בה זכה בה מיתיבי [21] האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו אין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום והא ידי מסולקת הימנה כאי אפשי דמי וקתני לא אמר כלום שאני התם [22] דאמר כי סליק נפשיה מדין ודברים [23] מגופה דשדה לא סליק נפשיה מיתיבי [24] הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני כהן אוכלין בתרומה רשב"ג אומר כיון שאמר אי אפשי בהן כבר זכו בהן יורשין בשלמא לרשב"ג קסבר כי יהיב אינש מתנה אדעתא דמקבלין לה מיניה כי לא מקבלין לה מיניה הדרא למרה אלא לת"ק אי כי אמר אי אפשי בהן כל המחזיק בהן זכה בהן הכא דאמר שני אי אפשי בהן הוו להו זרים וקאכלי זרים תרומה קסבר [25] המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו וקסבר מעובד [26] לגט שחרור אוכל בתרומה: ר' אליעזר אומר יקרב כו': לר"א ל"ל חטא הא א"ר אליעזר אשם תלוי בנדבה אתי דתנן [27] ר"א אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום אמר רב אשי ר"א דאמרו לו הוא דתנן אלא אומרים לו המתן עד שתכנס לבית הספק: אם משנשחט נודע כו': קתני הבשר יצא לבית השרפה אלמא חולין שנשחטו בעזרה בשריפה ורמינהי אשם ודאי אינו כן אם עד שלא נשחט יצא ויורעה בעדר משנשחט ה"ז יקבר [28] א"ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו [29] (ד) אמר רבה אשם ודאי על אשם תלוי קרמית אשם ודאי כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה אשם תלוי מתוך שלבו נוקפו [30] גומר ומקדשו אלא אי קשיא אשם ודאי על אשם ודאי קשיא דקתני ה"ז יקבר אימא סיפא והבשר יצא לבית השריפה הא ודאי תברא מי ששנה זו לא שנה זו רב אשי אמר [31] (רישא דקתני באשם תלוי והבשר יצא לבית השריפה לא קשיא) משום דמיתחזי כזבח פסול: נזרק הדם הבשר יאכל: ואמאי הא הויא ליה ידיעה אמר רבא אמר קרא [1] והוא לא ידע ונסלח לו והא לא הויא ליה ידיעה בשעת סליחה: רבי יוסי אומר אפילו הדם בכום כו': לר' יוסי אמאי יזרק הא הויא ליה ידיעה בשעת סליחה אמר רבא ר' יוסי סבר לה כר"ש דאמר [2] כל העומד ליזרק כזרוק דמי אימר דאמר ר"ש במידי דעומד ליזרק אבל האי אין עומד ליזרק [3] אמרי במערבא קסבר ר' יוסי [4] כלי שרת מקדשין [5] בו את הפסול [6] בתחלה ליקרב: אשם ודאי אינו כן כו': איתמר עגלה ערופה אימתי נאסרת רב המנונא אמר מחיים [7] רבא אמר לאחר עריפה בשלמא לרבא מעידנא דאיתעביד בה מעשה אלא לרב המנונא מאימתי

א"ר

לו שודאי לא חטא לא הוה צריך ליה ולא אקדישיה הלכך הוי חולין בעזרה ויקבר אבל אשם תלוי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדיש אפילו מספק הילכך יצא לבית השרפה כשאר כל פסולי קדשים ואפילו רבי מאיר דפליג ברישא בנודע לו קודם שנשחט דיירעה בעדר הכא בנודע לו לאחר שנשחט כיון דנשחט מודה להו לרבנן דמתוך שלבו נוקפו (ולא) גמר ומקדיש ויוצא לבית השרפה: רב אשי אמר אפילו תימא דבנשחט ואח"כ נודע לו לית ליה לר' מאיר לבו נוקפו ולא גמר ומקדיש ואי אמרת (לא) [אמאי] פליג בסיפא ואמאי יצא לבית השרפה משום דמיתחזי כי זבח פסול דהאיל דכי נזרק הדם שכבר כיפר והבשר קיים ואח"כ נודע לו דהבשר יאכל לבהנים דהוי זבח כשר השתא כי נודע לו קודם זריקה דלא הוי זבח כשר יצא הבשר לשרפה כשאר זבח פסול. דאי אמרת יקבר מאן דחזי סבר כיון דנקבר הוא כדין חולין אמר ש"מ כי נודע לו לאחר זריקה נמי הוי זבח פסול ולא מצי כהנים אכלי ליה. אבל כי חזו דנודע לו קודם זריקה בשרפה כדין קודש פסול אמרי כי נודע לו לאחר זריקה דהאיל וכבר כיפר הוי זבח כשר ויאכל [2]אמאי הבשר יאכל. [3]הא הויא ליה ידיעה קודם אכילה וחטאת בעי אייתויי ולא אשם תלוי: אמר רבא אמר קרא. גבי אשם תלוי והוא לא ידע ונסלח לו והאי לא הויא ליה ידיעה: עדיין בשעת סליחה. היינו בשעת זריקה דוריקה מכפרת הואיל דבשעת כפרה הוה ספיקא משום הכי הבשר יאכל: איתמר דאמר רבי שמעון במידי דעומד ליזרק אבל האי כיון דנודע לו קודם זריקה אין עומד ליזרק דהא צריך לאייתויי חטאת: קסבר

ר' יוסי כלי שרת מקדש את הפסולין בתחילה ליקרב. אף כאן שקיבל דם בכוס של כלי שרת מקדש את הפסולין אע"ג דנודע לו ליקרב הלכך יאכל: אשם ודאי אינו כן כו'. אינו דין כאשם ודאי אלא אם עד שלא נסקל נודע לו שלא הרג יצא וירעה בעדר אם משנסקל מותר בהנאה עגלה ערופה אינה כן כשור הנסקל שאם משנגרפה נמצא החורג תקבר במקומה ואסורה בהנאה שעל ספק באת מתחלה העגלה ובשנגרפה מספק אע"ג דנודע לו לאחר מכאן כבר כיפר הספק משנגרפה והלכה לה הוא לה דין עגלה ערופה ותקבר ואסור

מסורת הש"ס

יא א מיי' פ"ט מהל' תרומות הל' ו:

יב ב מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' יג:

יג מיי' פ"ג מהל' פסח"מ הלכה כה וכמ"ק:

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לָאָשָׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:

ויקרא ה יח

מוסף רש"י

האומר לחבירו. כגון שדה של שותפין ואמר אפאתך לחברו אחד מן הלשונות הללו, בין בכתיבה בין בלמדיה (כתובות פו. וכנ"ל ריטב"א עז.). לא אמר כלום. דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מתנה (ריטב"א שם) לאין זה לשון מתנה כשאמר לא יהא לי חלק בשלו, דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחברו שדי נתונה לך שדי מכורה לך שדי מופקרת לכל מי שירצה (רשב"ם ב"ב מט.). דכיון דכבר יש לו חלק בשדה והוא אומר לא יהא לי חלק בו, אין זה לשון מתנה לחברו אלא לשון תפלה הוא, הלואי אלא יהא לי חלק בשדה זו וכל זמן שלא אמר יהיה נתון לך שדה זו לא יצא עדיין מרשותו, ואין הופס לשון זה אלא בדבר שעדיין לא יצא בו והוא מתנה עליו שלא יהא שלו בשיבא הזמן שעמדה לזכות בשלו דבר, לאין אדם זוכה בדבר בעל כרחו, כלומר דמתנה הבאה לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירבנה, אבל מכיון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יהא שלי, לא אמר כלום, דבעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתנה לאחרים (רשב"ם ב"ב מג. עי"ש). והיו בהן עבדים. ומתוך כך נוחה שאינו רוצה לזון העבדים, דאפילו למ"ד יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואני זן, אפילו הכי לא ניחא ליה לעשות כן (שם קלח.). ואמר הלה. זה שיתנו לו, אי אפשי. אין רצוני בכן (חולין לט.): אם היה רבו שני כהן. מקבל מתנה (ב"ב שם) זה האומר אי אפשי בהן על בל כמו שלו הן (חולין שם). אוכלין בתרומה. מחמת הנני דוחה קנס נפש קנין בספו הוא יאכל בו (ב"ב שם). כבר זכו בהן יורשין. יורשי לאשון שהוא שהרגל (חולין שם) כלומר לאשון לו יורשין שלו (ב"ב שם, עי"ש). יצא לחירות. מלהשתעבד לרבו עוד (גיטין לח.). מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום. ולאם לקמן כה ב. בכל העומד ליזרק. שאינו ממוקר אלא זריקה, כזרוק דמי. לחזל עליו כל שם פסולי קדשי קדשים, אבל לאשתרוי לא מיסתרי עד דזריק (פסחים יג.). אימתי נאסרת. הוא ואין דמיה קדושין, לא קדושת מזבח ולא קדושת בדק הבית אלא היא עצמה לעריפה (קדושין נז.).

שיטה מקובצת

א) קיימין ולא הדדא למרה והוא: ב) התם דאמרינן כי: ג) מעובד גט שיחרור אות ל' נקמחק: ד) יקבר אלמא חולין שנשחטו בעזרה בקבורה אמר: ה) זו רבה אמר אשם: ו) גומר ומקדשו ס"א ואפילו לר"מ דפליג בנודע לו קודם שחיטה מודו להו לרבנן בנודע לו לאחר שחיטה מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדיש רב אשי אמר אפילו תימא בנשחט ואח"כ נודע ליה לית ליה לר"מ לבו נוקפו ואמאי יוצא לבית השריפה משום דמתחזי: ז) מתיבת רישא עד תיבת משום נמחק: ח) על תיבת בו נרשם קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ט) קיימין דהדדא למרה אות ו' נמחק: י) ומיהו כל כמה דמצי לדחויי לא משני הכי מתיבת בקשיא עד תיבת ולקמן נמחק: יא) דר"ל דאמר דבריו תיבות ורב ששת ואות ר' נמחק: יב) כולהו אדין ודברים: יג) ששלי היא: יד) על תיבות ודרב ששת נרשם על כל תיבה קו מלמעלה להורות כי לפי דעתו ראוי למחקו: טו) תיבת אלא נמחק: טז) לאחר זריקה שנזרק הדם הרואה יאמר: יז) תיבת דמיחזי נמחק: יח) מתיבת תברא עד תיבת רבה נמחק: יט) פסול וכן גריס רש"י ויס"ג רישא משום כו' ואאשם תלוי קאי דכיון על נקיפת הלב הוא בא ואפי' אם נודע לו קודם זריקה דין הוא שישרוף דמחזי כזבח פסול אבל אשם ודאי כל זמן שלא נזרק הדם חולין ולפיכך יקבר ומיהו משנזרק הדם אפילו אשם ודאי ישרף משום דמחזי כזבח פסול: כ) קשיא דתפשוט מרבנן דאמרי דר"ל:

א) נראה דהוא לשון על רש"י ד"ה ה"ג רב אשי אחר תיבות רב אשי ל"ל דכיון דלא נודע לו וכו' יאמר דקדשים שנפסלו נקבריס.

ר' יוסי כלי שרת מקדש את הפסולין בתחילה ליקרב. אף כאן שקיבל דם בכוס של כלי שרת מקדש את הפסולין אע"ג דנודע לו ליקרב הלכך יאכל: אשם ודאי אינו כן כו'. אינו דין כאשם ודאי אלא אם עד שלא נסקל נודע לו שלא הרג יצא וירעה בעדר אם משנסקל מותר בהנאה עגלה ערופה אינה כן כשור הנסקל שאם משנגרפה נמצא החורג תקבר במקומה ואסורה בהנאה שעל ספק באת מתחלה העגלה וכשנגרפה מספק אע"ג דנודע לו לאחר מכאן כבר כיפר הספק משנגרפה והלכה לה הוא לה דין עגלה ערופה ותקבר ואסור

א) נראה לל"ל ולא אחר מי שילקה כאן להחזיק בה וכו'. ב) נראה לל"ל והא דאוכל בתרומה היינו משום דעדיין וכו'. ג) והייני דאשם ודאי מן דיקבר בנודע לאחר שחיטה משום דהתם גם בנודע לאחר זריקה אין הבשר נאכל ולכן גזירה דאכילה ועי' בתוס' ד"ה רב אשי דכתבו לחלק בדרך אחר. ד) משמע דמפרש דנודע לו דמתני' היינו שנודע לו שחטא בודאי ומדברי כל המפרשים לא משמע כן ו"ע.

ג) כתובות פב. לה. גיטין עז. ב"מ מג. מט., ב) [חולין לט: ב"מ קלא.], ג) גיטין לט., ד) [לקמן כה. וש"נ], ה) [פסחים יג: ב"ק עו: מנחות עט: קב: תמורה כב:], ו) [במנחות קב: איתא אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר"ח], ז) מנחות ק: [זבחים פז.], ח) [ל"ל סיפא], ט) ס"א אלא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי לאו דבריו קיימין והדדא למרה לא דבריו קיימין ולא קני לה ולמרה נמי לא הדדא אלא כל המחזיק בה זכה בה כל"ל: (ב) שם מדין ודברים סליק נפשיה מנופה: (ג) שם מעוכב גט כל"ל ואות ל' נמחק: (ד) שם לא שנה זו רבה אמר אמש ולמי: (ה) שם רבה אמר לאחר עריפה: (ו) רש"י ד"ה לא דבריו וכו' בשמעתין אקשיא: (ז) ד"ה מדין ודברים וכו' אדין ודברים קיימי וכ"ק לא דין ולא דברים יש לי על שדה זו: (ח) ד"ה ס"ג וכו' ואאשם ולמי: (ט) ד"ה ה"ל ידיעה וכו' לא הס"ד ולאח"כ מ"ה בשעת סליחה:

גליון הש"ם

גמ' בתחלה ליקרב. ע' זבחים דף מז ע"א ותוס' ד"ה וכלי שרת:

רבינו גרשום

מאי לאו דבריו קיימין. דלא הויא שלו אלא הדרא למרה וקשיא לריש לקיש דאמר כל המחזיק בה זכה בה. לא דבריו קיימין כו': האומר לחבורו. למי שערור על שדהו שהלה מוחזק בה דשל אבותיו היתה ואמר לו זה שמוחזק בה דין ודברים אין לי על שדה זו אם אמר לו אין לי עסק בה או ידי מסולקות ממנה: לא אמר כלום. לא קנאה זה העורר ולא אחר [1]כל המחזיק בה וקשיא לריש לקיש: שאני התם. משום הכי לא אמר כלום הואיל דשל אבותיו [של המערער] היתה אמרינן כי סליק נפשיה כו' אבל במקבל מתנה שאמר אי אפשי בה דבריו קיימין וכל המחזיק בה זכה בה: אם היה רבו שני כהן. זה שכתבו לו הרי אלו עבדיו אוכלין בתרומה: כבר זכו בהן יורשין. של ראשון ולא אחר המחזיק בהן: בשלמא לרשב"ג. דאמר כבר זכו בהן יורשין דראשון דקסבר כי יהיב אינש מתנה כו' ומטעמא דרבן שמעון לא מצית לאקשויי לריש לקיש אלא מטעמא דת"ק דאמר הרי אלו אוכלין בתרומה אמאי [אין] איתא לדריש לקיש דמכיון שאמר שני אי אפשי בהן כל המחזיק בהן זכה בהן אמאי אלו אוכלין בתרומה הא הוו להו עבדים זרים דכל הרוצה יכול להחזיק בהן: קסבר. ריש לקיש הכא שאני דקסבר המפקיר עבדו דאמר אי אפשי בו יצא לחירות ואין אדם יכול להחזיק בו דהוי משוהחרר [2]א"כ אמאי אוכל בתרומה דעדיין צריך גט חירות מרבו וקסבר מעובד לגט שחרור דעדיין לא קיבל אוכל בתרומה: ר' אליעזר דאמרו לו לבבא בן בוטא הוא דבעו ספק חטא כדתנן במתניתין אלא אומרים לו כו': אשם ודאי כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה. דכשהפרישו סבור שודאי חטא ועכשיו שנודע

מאי לאו דבריו קיימין [19] והדדא למרה. אלמא היכא דאתנו דבריו הדדא למרה: **לא דבריו קיימין ולא קני לה ולמרה נמי לא הדדא לו'.** והוא הדין דהוה נמי מצי למתוקי לא דמי דדר"ל דהכא דכיון דאמר לא לשם מתנה קיבלתיה הוא למרה דכי יהיב אינש מתנה אדעתיה דמקבלי לה מיניה ואי לא מקבלי לאו מתנה היא אבל דר"ל לאחר שקבלה בתורת מתנה הפקירה והכי מתרלינן לקמן בשמעתין (1) קשיא אמריתי ומיהו [2] בקשיא קמייתא דחייש כי האי גוונא ולקמן דלא מצי לדחוייה שייה הכי: **האומר לחבירו.** שהיה שותף עמו בשדה זו: **דין ודברים אין לי על שדה זו לא אמר כלום.** ולא אבד זכותו: **וקפני לא אמר כלום.** דאי אפשי בה לאו לשון הפקר ולא לשון מתנה הוא תיובתא דר"ל [3] ורב ששת דאמרו דבריו קיימין: **מדין ודברים סילק נפשיה.** ובהכי עסקינן דאמר כל הלשונות הללו ביאבד הילכך אמרינן כולהו (1) [4] מדין ודברים קיימו וה"ק לא אדין ולא אדבר על שדה זו עם שום אדם כי מוחזקת [5] שלי היא ואין לי עסק בה עם שום אדם בדין ודברים וידי מסולקות הימנה בדין ודברים: **הלוקח נכסיו.** שביב מרע. בפרק שני דשחיטת חולין (דף לט:) מוקמינן פלוגתא בזביחה לו שטר מתנה על ידי אחר ושתק ולבסוף לוות רבנן סברי מדאישתיק מינה ניחא ליה וקנאה והשתא הוא דהדר ביה ור"ש סבר הוכיח סופו על תחלתו שלא נתרלה בתחלה: **בשלמא.** מדר"ש לא קשיא לר"ל דכיון דאית ליה הוכיח סופו על תחלתו לא יאמר מיד הראשון כי יהיב אינש מתנה כו' אבל לר"ל משקנאה הפקריה: **אלא נפ"ק.** קשיא לר"ל כיון דלית ליה הוכיח סופו וקנאו שני אי אמרת אי אפשי לשון הפקר הוא הא כי אמר שני אי אפשי בהן כל הממחזיק בהן זכה כדר"ל וקנו עצמן בני חורין מן הפקר דהפקר מינהו ואיתתא דאבלי עבדים זרים תרומה אלא לאו מדאבלי בתרומה שמע מינה לא אמר שני כלום דלאו לשון הפקר הוא ותיובתא דר"ל [6] ורב ששת דאמרו דבריו קיימים והוי הפקר ולא לאירות דהא זוכה בעצמו מהפקירא: **נביא הספק.** דקנא איסורא בעיא אי עשה אי לאו אי כרת: [7] **(אלא) אשם ודאי.** מסתמא לא אקדשיה אי הוה ידע דלא צריך ליה הילכך הקדש טעות הוא אבל אשם תלוי הא ספק הוא ליה והוה סבור דשמא לא חטא ואפ"ה אקדשיה הילכך גלי לדעתיה דלבו נוקפו וגמר והקדישו ולא הוי חולין שנשחטו בעזרה אלא כשאר קדשים שאירע בהן פסול וכשרפה כדאמרינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד.): ה"ג **רב אשי אמר משום דמיחזי כזבח פסול.** [8] ומשום ולאי קא מתרץ רב אשי [9] דמיחזי שלאחר זריקה אירע בו פסול ואתי למימר קדשים שנפסלו נקבריס: **ה"ל ידיעה.** ורחמנא אמר ולא ידע [ויקרא ה] הוא דמביא אשם תלוי הא אי ידע לא: [10] **סליחה.** זריקה היינו עיקר כפרה דכתיב (ויקרא יז) ואני נתתיו לכם על המזבח וגו': **כל העומד ליזרק כזרוק דמי.** בב"ק בפרק מרובה (דף עו:): **הא אינו עומד ליזרק.** דהא לא חטא וקודם זריקה שלא מילתא למפרע דאינו עומד ליזרק: **כלי שרת.** כגון הכא דנתקבל הדם בכלי שרת:

גבול שמעתי. מאימתי נאסרת: **ר' שמעון פוטר.** מאותו זמן בנו: **שחיטה שאינה ראויה.** בחכילה כגון הא דאסירא בחכילה דהא מחייב נאכלו כולן: **אמאי פטר ר"ש שחיטה הראויה.** לחכילה היא: **וכי תימא הסכר ר"ש עגלה בשחיטה בשרה.** לכפרתה והויא לה שחיטה שאינה ראויה לחכילה (ו) ומשמע דשחיטה במקום עריפה קיימא: (ז) **הכשר בפרה.** בפרה אדומה: **אינה כן.** (ח) בחטא[1] תלוי דבהא לא פליגי רבנן אם עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר: **הא איפסרא מחיים.** כשילדה לגחל איתן: **עד שלא נראית נעריפה.** דלא ילדה לגחל איתן: **משנערפה הקבר במקומה.** נערפה אין לא נערפה לא: **תנאי היא.** אי אסורה מחיים אי לא דתנא דבי רבי ישמעאל אסר בהמה בשחיטה בשרה אלא אי אמרת לאחר עריפה אמאי פטר ר"ש[2] שחיטה ראויה היא וכי תימא סבר ר"ש עגלה בשחיטה בשרה[3] והתנן כשר בפרה פסול בעגלה[4] ערופה פסול בפרה כשר בעגלה ערופה פרה בשחיטה בשרה בעריפה פסולה עגלה בעריפה כשרה בשחיטה פסולה אישתיק לבתר דנפק אמר מאי טעמא לא אמינא ליה דר"ש סבר עגלה בשחיטה בשירה ורב המנונא אמר לך לא נשתמיט תנא דנשמעינן עגלה בשחיטה בשרה דתימא ר"ש היא אמר רבא מנא אמינא לה מדתנן[5] עגלה ערופה אינה כן (ט) [6]עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אמאי תצא ותרעה בעדר הא איתסרא לה מחיים תני עד שלא נראית לעריפה אימא סיפא משנערפה תקבר במקומה תני משנראית לעריפה אם כן אימא סיפא שעל הספק באה מתחלה כיפרה ספיקה והלכה לה ואי מחיים עדיין לא כיפרה[7] ספיקתה תנאי היא[8] דתניא נאמר מכשיר ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו מכשיר כמכפר אף מכשיר[9] [ומכפר] האמור בחוץ עשה מכשיר כמכפר: **מתני'** (י)[10]ר"א אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל (כ) עת שירצה הוא היה נקרא אשם חסידים אמרו עליו על בבא בן בוטא שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום חוץ מאחר יום כיפורים יום אחד אמר (כא)[11]המעון הזה אילו היו מניחין לי הייתי מביא אלא אומרים לי המתין עד שתכנס (כב) [לבית] הספק[12] וחכ"א אין מביא אשם תלוי אלא על (כג) שזדונו כרת ושגגתו חטאת (כד)[13]חייבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכיפורים חייבין להביא לאחר יום הכיפורים (כה) וחייבי אשמות תלויין פטורין (כו)[14]מי שבא (כז) (כח) בידו ספק עבירה ביוה"כ אפילו עם חשיכה פטור שכל היום מכפר האשה שיש עליה חטאת העוף ספק ועבר עליה יוה"כ חייבת להביא לאחר יום הכיפורים מפני (כט) שהיא (כט) מכשרת לאכול בזבחים (ל)חטאת העוף הבאה על הספק אם משנמלקה נודע (כט) (לא) תקבר: **גמ'** מ"ט דר' אליעזר אי ס"ד חובה היא (לב)[15]מתיידע ליה אמאי מייתי חטאת אלא ש"מ נדבה היא ורבנן עולה ושלמים הוא דאתו בנדר ונדבה אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי היינו טעמא דמייתי מקמי דמתיידע ליה להגן עליו דהתורה חסה על גופן של ישראל א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי דילמא אשם תלוי כעולה ושלמים (לג) מה עולה ושלמים דאתו בחובה (לד) ואתו בנדבה אשם תלוי נמי דאתי בחובה אתי נמי בנדבה א"ל עולה ושלמים עיקר בנדבה כתיבי אשם תלוי עיקר בחובה כתיב (לה) תני רבי (לו) חייא קמיה דרבא אשם

[1] מולין פב. קדושין נז. זבחים ע.; [2] מולין פא.; [3] מולין כג.; [4] [לעיל כא: מולין פב.] סוטה מז. ע"ש, [5] קדושין נז. מולין קמ. [וגם מיתא דתנא דבי רבי ישמעאל נאמר מכשיר וכו'], [6] מולין מא: זבחים עז. [לעיל יח., [7] [עי' לעיל מ.], [8] [יומא פה:], [9] [לעילה ;.], [10] כ"ל כאמש,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אינה כן אם עד: (ב) שם במשנה וכלל שנה שילדה והוא היה: (ג) שם מי שנא על ידו ספק: (ד) שם מפני שמכשרת כל"ל ותיבת שהיא ממקק: (ה) שם משנמלקה נודע לה הרי זו תקבר: (ו) רש"י ד"ה וכי תימא וכו' לחילה משום דשחיטה במקום: (ז) ד"ה מכפר שאר חטאות: (ח) ד"ה עד שתכנס לספק כל"ל ותיבת בנית נמחק: (ט) תוס' ד"ה אמאי וכו' ואמ"כ ערפה לבתה דעריפתה: (י) ד"ה תנאי וכו' וקשה וכו' דצפרי: (כ) בא"ד והלל נלף שחוזטה ממכעיר: (כא) בא"ד ועוד י"ל בהך דקידושין התם: (מ) בא"ד ל"ל מדה אשר לא תאכלו לרבות: (נ) בא"ד וח"מ ומזוה אשר לא תאכלו אינו אינו משמע מניה איסור וכו' וי"ל דכיון דגלי:

רבינו גרשום

בהנאה: עגלה ערופה אימתי נאסרת בהנאה רב המנונא אמר מחיים. משעת ירידתה לנחל איתן: השוחט פרת חטאת כו' ר' שמעון פוטר משום שותו ואת בנו. דר' שמעון סבר שחיטה שאינה ראויה לאכילה לא שמה שחיטה ופטור ורבנן סברי שמה שחיטה וחייב משום שותו ואת בנו: אלא אי אמרת לאחר עריפה. אסור בהנאה ולא קודם: אמאי פטר ר' שמעון. כי שחטה קודם עריפה והא שחיטה ראויה היא דאכתי אינה אסורה בהנאה: וכי תימא סבר ר' שמעון עגלה בשחיטה כשרה. דשחיטת עגלה אסורה בהנאה כמו עריפה: והתנן הכשר בפרה כו'. אישתיק. רבה: לבתר דנפק. רב המנונא: אמר רבה מ"ט לא אמרי ליה דר' שמעון. סבר עגלה בשחיטה כשירה ושחיטתה היא אוסרתה בעריפה ולא הויא שחיטה ראויה: ורב המנונא סבר. א"כ לא נשתמיט וכו'. אלא לאו ש"מ מחיים אסור בהנאה ובהכי פליגי כדאמינא: אמר רבא מנא אמינא לה. דלאחר עריפה אסור בהנאה: מדתנן עגלה וכו' אלא אם עד שלא נערפה נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר ואי אמרת מחיים אסורה משעת ירידתה אמאי תצא כו'. תני אם עד שלא נראית לעריפה כלומר אם קודם ירידתה לנחל איתן שנראית לעריפה נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר. הא מאחר שירדה שנראית לעריפה אפי' מחיים אסורה: ואי ס"ד מחיים אסורה היכי אמר כיפרה ספיקה הא עדיין כשנמצא ההורג עדיין לא כיפר דאכתי לא נערפה ואמאי תקבר. אמר לך רב המנונא תנאי היא ואנא דאמרי כהאי תנא דבי ר' ישמעאל: נאמר מכשיר ומכפר בפנים. היינו אשם מצורע שמכשירו ליכל בקודש ומכפר היינו חטאת מצורע ועשייתם בפנים היא בעזרה: ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ. היינו צפור שחוטה דמצורע שמכשירו ליכנס למחנה ומכפר בחוץ היינו עגלה ערופה מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשו בו מכשיר כמכפר דזה וזה אסורין בהנאה מחיים משעה שהקדישן אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשו בו מכשיר כמכפר דשניהם אסורי' בהנאה מחיים. ואיכא דאמרי מכשיר בחוץ היינו צפור משולחת דמצורע דאסורה בהנאה מחיים עד שעת שילוחה אבל לאחר שילוחה מותר בהנאה דלא אמרה תורה שלח לתקלה: חוץ מאחר יוה"כ יום אחד. לפי שאותו יום עדיין לא בא לידי ספק איסור: אמר המעון כו'. וחכמים אומרים אין מביא אשם תלוי על שאר ספק איסור אלא על ספק דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת: אי ס"ד חובה היא. ומכפרת כפרה גמורה כשאר חובות א"כ מיתיידע ליה אמאי מייתי חטאת הא כפרה עליה אשם תלוי: ורבנן אמרי עולה ושלמים כו' אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי נמי חובה ואי אמרת א"כ אמאי מייתי חטאת בחריה כשיודע לו לא [קשיא] אשם תלוי לא הוי חובה לכפר כפרה גמורה אלא להכי הוי חובה דהיינו טעמא דמייתי ליה מקמי דניתידע ליה להגן עליו מן היסורין ולהכי חייבוה דהתורה חסה על גופן של ישראל שלא יענשו ביסורין ולהכי חייב לאייתויי כדי להגן עליו ביני ביני ולכשיודע לו יביא חטאת לכפר עליו: א"ל רב אחא בריה דרב' לרב אשי דילמא לרבנן. נמי דילפי מעולה ושלמים לימרו הכי אשם תלוי כעולה ושלמים עולה ושלמים לאו אתו כו': א"ל אמרי לך רבנן עולה ושלמים. אע"ג דאתו נמי בחובה שלמים כגון שלמי עצרת [ועולה כגון] עולת ראייה עיקר כי כתיבי בתורה תחלה בנדבה כתיבי דכתב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם זבח שלמים קרבנו אשם תלוי עיקר שלו בחובה כתיב ולא בנדבה:

אמאי פטר ר"ש שחיטה ראויה היא. הקשה הר"ר משה (א) לישני דשמט אמה ואמ"כ ערפה (ט) דעריפתה זו היא שחיטתה כדאיתא (ז) פרק שני שעיני (יומא דף סד.) דחייתו לגוף זו היא שחיטתו ויש לומר דמכל מקום לא היה לו לתנא (ג) נקרות ושחטה דהתם אין בנבריאתא ושחטה רק בעי לאשכוחי בה מחוסר זמן במשנתא: **הא** איתסרא לה מחיים. וא"ת ומה נכך והרי אשם ולחי דנודע עד שלא נשחט יצא וירעה ויש לומר דיש לנו למוויי עגלה ערופה לאשם תלוי שבאה לכפר הספק שעל ספק באתה ממתלה כיפר ואם כן דמיתסר מחיים גם אחר שנודע באיסור הראשון עומדת: **תנאי** היא נאמר מכשיר ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ כו' אף מכשיר ומכפר בחוץ עשה מכשיר. פירוש לפורי מצורע כמכפר עגלה ערופה (י) קשה ומנלן דמיתסרא מחיים אימא דליף מעגלה ערופה ולפורי מצורע נאסרים לאחר שחיטה וכן קשיא פרק האיש מקדש (קדושין דף נז. ושם) דמייתי מינה לפורי מצורע מיתסרי מחיים ובקונטר' פירש כאן אלמא מכיון דהיא עגלה ערופה אסירא מחיים דכי היכי דגמר מכשיר ממכפר כל שכן דגמר מכפר ממכפר עגלה משעיר המשתלח ושעיר המשתלח ולחי אסור מחיים כשאר קדשים ולחוק (יא) ור"י מפרש דמכשיר בחוץ היינו משולחת ובמקלת ספרים הוא כתיב וס"פ אף בחוץ עשה מכשיר (יב) משולחת לאסור בהנאה כמו עגלה ערופה והלר נילף (יג) עגלה ממכשיר כי היכי דאסורה מחיים הכי נמי עגלה והכי נמי שחוטה אסורה מחיים ויתמא שתמא הך דקדושין ועוד (יד) ר"ל (טו) (בהן) התם על כרחך הך גיון אב דמכשיר כמכפר לא אתא אלא ללמד על לפורי מצורע דאסירי מחיים לאחר שחיטה ל"ל (טז) מגלא תאכלו לרבות השחוטה שמעינן איסור הנאה וא"ת (יז) ולא תאכלו היכי משמעא איסור הנאה והלא הוא כתוב גבי עופות עומדין דמותרין בהנאה וי"ל (יח) דגלי לן קרא דשחוטה מיתסרא סברא הוא שגם המשולחת שתאסר עד השילוח שסברא הוא שאיתיהן שוות עד גמר מצוותן ואיסור שבמשולחת היינו איסור הנאה הילכך שחוטה נמי תיאסר בהנאה וכן ל"ל בסוגיא דהתם:

אשם

עליהן יום הכיפורים חייבין להביא לאחר יום הכיפורים (יח) וחייבי אשמות תלויין פטורין (יט)מי שבא (כ) (כא) בידו ספק עבירה ביוה"כ אפילו עם חשיכה פטור שכל היום מכפר האשה שיש עליה חטאת העוף ספק ועבר עליה יוה"כ חייבת להביא לאחר יום הכיפורים מפני (כב) שהיא (כב) מכשרת לאכול בזבחים (כג)חטאת העוף הבאה על הספק אם משנמלקה נודע (כד) (כה) תקבר: **גמ'** מ"ט דר' אליעזר אי ס"ד חובה היא (כו)מתיידע ליה אמאי מייתי חטאת אלא ש"מ נדבה היא ורבנן עולה ושלמים הוא דאתו בנדר ונדבה אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי היינו טעמא דמייתי מקמי דמתיידע ליה להגן עליו דהתורה חסה על גופן של ישראל א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי דילמא אשם תלוי כעולה ושלמים (כז) מה עולה ושלמים דאתו בחובה (כח) ואתו בנדבה אשם תלוי נמי דאתי בחובה אתי נמי בנדבה א"ל עולה ושלמים עיקר בנדבה כתיבי אשם תלוי עיקר בחובה כתיב (כט) תני רבי (ל) חייא קמיה דרבא אשם

[1] ר"ש. עי' תוס' מנחות (דף קמ ע"ב): [2] בעגלה כשר בעגלה פסול בפרה על תיבת ערופה נרשם קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו ובמשנה בחולין ליתא תיבה זו: [3] כיפרה ספיקה תנאי היא דתנא דבי רבי ישמעאל נאמר עיין בערוך ערך מכפר היינו חטאת מצורע ועשייתם בפנים היא בעזרה: ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ. היינו עגלה ערופה מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשו בו מכשיר כמכפר דזה וזה אסורין בהנאה מחיים משעה שהקדישן אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשו בו מכשיר כמכפר דשניהם אסורי' בהנאה מחיים. ואיכא דאמרי מכשיר בחוץ היינו צפור משולחת דמצורע דאסורה בהנאה מחיים עד שעת שילוחה אבל לאחר שילוחה מותר בהנאה דלא אמרה תורה שלח לתקלה: חוץ מאחר יוה"כ יום אחד. לפי שאותו יום עדיין לא בא לידי ספק איסור: אמר המעון כו'. וחכמים אומרים אין מביא אשם תלוי על שאר ספק איסור אלא על ספק דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת: אי ס"ד חובה היא. ומכפרת כפרה גמורה כשאר חובות א"כ מיתיידע ליה אמאי מייתי חטאת הא כפרה עליה אשם תלוי: ורבנן אמרי עולה ושלמים כו' אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי נמי חובה ואי אמרת א"כ אמאי מייתי חטאת בחריה כשיודע לו לא [קשיא] אשם תלוי לא הוי חובה לכפר כפרה גמורה אלא להכי הוי חובה דהיינו טעמא דמייתי ליה מקמי דניתידע ליה להגן עליו מן היסורין ולהכי חייבוה דהתורה חסה על גופן של ישראל שלא יענשו ביסורין ולהכי חייב לאייתויי כדי להגן עליו ביני ביני ולכשיודע לו יביא חטאת לכפר עליו: א"ל רב אחא בריה דרב' לרב אשי דילמא לרבנן. נמי דילפי מעולה ושלמים לימרו הכי אשם תלוי כעולה ושלמים עולה ושלמים לאו אתו כו': א"ל אמרי לך רבנן עולה ושלמים. אע"ג דאתו נמי בחובה שלמים כגון שלמי עצרת [ועולה כגון] עולת ראייה עיקר כי כתיבי בתורה תחלה בנדבה כתיבי דכתב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם זבח שלמים קרבנו אשם תלוי עיקר שלו בחובה כתיב ולא בנדבה:

מוסף רש"י

ונסבין חבריא למימרי. וסכורין התלמידין מדעתם לומר (זבחים נ:). מכמיין בני הישיבה. (חולין פב.). **ירידתה לנחל איתן.** היא הגוזמת לה עם עריפה ולומרתה (קדושין נז.). **עגלה ערופה אינה כן.** כלאסם תלוי לרבנן, דאם עד שלא נערפה נמצא הסורג תצא ותרעה בעדר (לעיל פב.): **כאלר תולין** (זבחים מז. חולין פב.) **והאי תנא לית ליה** הא דאמרינן בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל איתן ואוסרתה. (זבחים מז.). **נאמר מכשיר ומכפר בפנים.** מכשיר בפנים, אשם מצורע (קדושין נז. חולין קמ.). **וחטאות מתוסרי כפרה דזבין ויולדות שאינן באין אלא להכשירן בקדשים** (חולין שם) מכפר בפנים, כל חטאות ואשמות (שם) כל הקרבנות (קדושין שם). **ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ.** מכשיר בחוץ, לפרי מצורע שהן לעזר (חולין שם) לפרי מצורע מכשירי בחוץ הן, שהרי חוץ לעיר נעשית מלותה ולהכשיר את המצורע (קדושין שם) מכפר בחוץ, עגלה ערופה (שם) שעיר המשתלח (חולין שם). **בפנים עשה בו מכשיר כמכפר.** לא חילק בין אשם מצורע לשאר אשמות (קדושין שם) בכל מיני כפרות וטהרה שהרי גם המכשירין קרבים האמורין שלהן (חולין שם). **בחוץ עשה מכשיר.** לפרים, כמכפר. שעיר המשתלח, דאסור בחוץ, דבעי לאוי לשם, שבאחיה שיפול הגורל לשם יהיה לאוי למזבח (שם). **מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.** שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא (זבחים נז.) שבכל יום הוא עומד בספק שמא הלכו נוקפו שמא חטא ומלינו שהכשיר הכתוב אשם תלוי לקרבן ונאכל היכא דהוחזק ספק חטא בעדים, והאי נמי אגן סהדי דכל יומא בספק חטא קאי (חולין מא:). **המעון הזה.** שבוטא (לעיל ח.) בנית המקדש נקבע (רשב"ם ב"ב קסז.). **המתין עד שתכנס לבית הספק.** כלומר המתן עד למחר שיש מקלת ספק שמא חטאת היום, אבל מוצאי יום הכפורים אין הכפורים עולה בכך, דכל כיפר עליו יום הכפורים על ספקו, כדאמרינן מייתי אשמות תלויין שעבר עליהן יום הכפורים פטורין (לעיל יח.). **וחייבי אשמות תלויין פטורין.** דיום הכפורים מכפר עליהן (יומא פה:).

שיטה מקובצת

[א] ר"ש. עי' תוס' מנחות (דף קמ ע"ב): [ב] בעגלה כשר בעגלה פסול בפרה על תיבת ערופה נרשם קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו ובמשנה בחולין ליתא תיבה זו: [ג] כיפרה ספיקה תנאי היא דתנא דבי רבי ישמעאל נאמר עיין בערוך ערך מכפר היינו חטאת מצורע ועשייתם בפנים היא בעזרה: ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ. היינו צפור שחוטה דמצורע שמכשירו ליכנס למחנה ומכפר בחוץ היינו עגלה ערופה מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשו בו מכשיר כמכפר דזה וזה אסורין בהנאה מחיים משעה שהקדישן אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשו בו מכשיר כמכפר דשניהם אסורי' בהנאה מחיים. ואיכא דאמרי מכשיר בחוץ היינו צפור משולחת דמצורע דאסורה בהנאה מחיים עד שעת שילוחה אבל לאחר שילוחה מותר בהנאה דלא אמרה תורה שלח לתקלה: חוץ מאחר יוה"כ יום אחד. לפי שאותו יום עדיין לא בא לידי ספק איסור: אמר המעון כו'. וחכמים אומרים אין מביא אשם תלוי על שאר ספק איסור אלא על ספק דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת: אי ס"ד חובה היא. ומכפרת כפרה גמורה כשאר חובות א"כ מיתיידע ליה אמאי מייתי חטאת הא כפרה עליה אשם תלוי: ורבנן אמרי עולה ושלמים כו' אבל חטאת ואשם חובה נינהו ואשם תלוי נמי חובה ואי אמרת א"כ אמאי מייתי חטאת בחריה כשיודע לו לא [קשיא] אשם תלוי לא הוי חובה לכפר כפרה גמורה אלא להכי הוי חובה דהיינו טעמא דמייתי ליה מקמי דניתידע ליה להגן עליו מן היסורין ולהכי חייבוה דהתורה חסה על גופן של ישראל שלא יענשו ביסורין ולהכי חייב לאייתויי כדי להגן עליו ביני ביני ולכשיודע לו יביא חטאת לכפר עליו: א"ל רב אחא בריה דרב' לרב אשי דילמא לרבנן. נמי דילפי מעולה ושלמים לימרו הכי אשם תלוי כעולה ושלמים עולה ושלמים לאו אתו כו': א"ל אמרי לך רבנן עולה ושלמים. אע"ג דאתו נמי בחובה שלמים כגון שלמי עצרת [ועולה כגון] עולת ראייה עיקר כי כתיבי בתורה תחלה בנדבה כתיבי דכתב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם זבח שלמים קרבנו אשם תלוי עיקר שלו בחובה כתיב ולא בנדבה:

[ד] כשר: [ה] ומכפר האמור: [ו] שתכנס לבית הספק: [ז] על דבר שזדונו כרת: [ח] הכיפורים חייבי אשמות: [ט] שבא לידו ספק: [י] מכשרתה לאכול כו'. [חטאת העוף כו'] הספק. נדה תוס' ד"ה ומביא (ל' ע ע"ב): [יא] נודע לה הרי זו תקבר: [יב] היא רבי מתידע: [יג] על תיבת מה נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: [יד] בחובה אתו נמי בנדבה כו' נמי אע"ג דאתי: [טו] כתיב. ס"א תנא ראות ר' נמחק: [טז] ר' חנינא תיבת חייא נמחק: [יז] על תיבת ומשמע נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: [יח] מה"ד כשר בפרה ראות ה' נמחק: [יט] כן כאשם תלוי דבהא כו' רבנן כאשם אלא אם: [כ] ממכפר כ"ש דיליף מכפר: [כא] חטא שום תיבת או נמחק: [כב] משה מפונטייזא לישני: [כג] כדאיתא בפ' שני: [כד] לתנא לקרותו שחיטה דהתם: [כה] ודוחק דא"כ עיקר ההוכחה הוא חוץ מן הספר ורבינו מפרש אות ר' נמחק: [כו] ממכשיר נ"ל שחסר כאן ועיין בתוס' קדושין: [כז] ועוד יש לתרץ ההיא דהתם דעל כרחך: [כח] וי"ל כיון דגלי:

עין משפט נר מצוה

יד א מי' [פ"ש מהל' רוצח הלכה יח]:

טו ב מי' פי"ב מהל' שחיטה הלכה י:

טז ג מי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ח:

יז ד מי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ח:

יח ה מי' פ"ג מהל' שגגות הלכה ט:

יט ו מי' פ"ז מהל' פסולי המוקדשין הל' יב:

מוסף רש"י

ונסבין חבריא למימרי. וסכורין התלמידין מדעתם לומר (זבחים נ:). מכמיין בני הישיבה. (חולין פב.). **ירידתה לנחל איתן.** היא הגוזמת לה עם עריפה ולומרתה (קדושין נז.). **עגלה ערופה אינה כן.** כלאסם תלוי לרבנן, דאם עד שלא נערפה נמצא הסורג תצא ותרעה בעדר (לעיל פב.): **כאלר תולין** (זבחים מז. חולין פב.) **והאי תנא לית ליה** הא דאמרינן בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל איתן ואוסרתה. (זבחים מז.). **נאמר מכשיר ומכפר בפנים.** מכשיר בפנים, אשם מצורע (קדושין נז. חולין קמ.). **וחטאות מתוסרי כפרה דזבין ויולדות שאינן באין אלא להכשירן בקדשים** (חולין שם) מכפר בפנים, כל חטאות ואשמות (שם) כל הקרבנות (קדושין שם). **ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ.** מכשיר בחוץ, לפרי מצורע שהן לעזר (חולין שם) לפרי מצורע מכשירי בחוץ הן, שהרי חוץ לעיר נעשית מלותה ולהכשיר את המצורע (קדושין שם) מכפר בחוץ, עגלה ערופה (שם) שעיר המשתלח (חולין שם). **בפנים עשה בו מכשיר כמכפר.** לא חילק בין אשם מצורע לשאר אשמות (קדושין שם) בכל מיני כפרות וטהרה שהרי גם המכשירין קרבים האמורין שלהן (חולין שם). **בחוץ עשה מכשיר.** לפרים, כמכפר. שעיר המשתלח, דאסור בחוץ, דבעי לאוי לשם, שבאחיה שיפול הגורל לשם יהיה לאוי למזבח (שם). **מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.** שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא (זבחים נז.) שבכל יום הוא עומד בספק שמא הלכו נוקפו שמא חטא ומלינו שהכשיר הכתוב אשם תלוי לקרבן ונאכל היכא דהוחזק ספק חטא בעדים, והאי נמי אגן סהדי דכל יומא בספק חטא קאי (חולין מא:). **המעון הזה.** שבוטא (לעיל ח.) בנית המקדש נקבע (רשב"ם ב"ב קסז.). **המתין עד שתכנס לבית הספק.** כלומר המתן עד למחר שיש מקלת ספק שמא חטאת היום, אבל מוצאי יום הכפורים אין הכפורים עולה בכך, דכל כיפר עליו יום הכפורים על ספקו, כדאמרינן מייתי אשמות תלויין שעבר עליהן יום הכפורים פטורין (לעיל יח.). **וחייבי אשמות תלויין פטורין.** דיום הכפורים מכפר עליהן (יומא פה:).